

РЕЦЕНЗИЯ

За заемане на академичната длъжност „Доцент”
към Академията за музикално, танцово и изобразително изкуство

Пловдив

Единствен кандидат

Главен асистент д-р Надежда Козма Кузманова

Изискванията и най-нови изменения на Закона за развитие на академичния състав в Република България изискват от кандидатите една сериозна и мултифункционална дейност, която формира тяхното представяне за бъдещата по-висока академична степен. В областта на музикалното изкуство тази поливалентност е напълно обяснима, защото за музикалния педагог не е достатъчно да е само активен на сцената изпълнител, а и да притежава сериозните теоретични знания и педагогически умения, за да запознае своите възпитаници с многообразието на музиката като жив процес и звучащ механизъм.

Представените документи от кандидата Надежда Кузманова отговарят напълно на тези очаквания. Дейността ѝ включва интересни и разнообразни изяви в течение на десетилетия и напълно закономерно е това да е нейното представяне за бъдещото ѝ академично израстване.

Минималните национални изисквания се покриват от кандидата в пълна степен. Докторската ѝ дисертация е защитена с успех на една интересна тема - „Камерната музика на Габриел Форе“, която изисква сериозно и дълбоко познаване на френската музика като цяло и мястото на забележителния романтичен композитор в нейното развитие. Като естествено продължение на текстовото съдържание на доктората е издадената книга-монография „Камерната муика на Габриел Форе (през погледа на един пианист)“, в рамките на 116 страници. ISBN 978-954-2963-42-4, 2019 г. В контекста на тази тема, в точка В на таблицата за

покриване на изискванията можем да откромим концерт, свързан с изследването на кандидата - „Романтичният свят на Габриел Форé“, съвместно с проф. Недялчо Тодоров (цигулка), зала АМТИИ, 12.06.2011. Адмирации предизвиква не само избора на репертоара, но и на сценичния партньор. Проф. Недялчо Тодоров е не само активен камерен изпълнител, но и творческа личност с висока обща и музикална култура. Трябва да се отбележи и българската премиера на интеграла - „За първи път в България програмата събра цялото творчество на Габриел Форé за цигулка и пиано в рамките на един концерт“. Логично кандидадът извежда този концерт като един от основните приноси в творческата си дейност.

Друг, заслужаващ не по-малко внимание, представлява изпълнението на концертите за 2, 3 и 4 клавира от Йохан Себастиан Бах. Осъществен заедно с участието на Колегиум Музикум - Банкя и будещи респект партньори - Георги Петров, Райна Петрова и Арно Ховагимян, този концерт е един от първите на намиращата се в началото на творческата си кариера Надежда Кузманова.

Нейните широки търсения намират израз и в концерти като „114 песни на Чарлз Айвз“, съвместно с Нели Койчева (алт) в Музикален център „Борис Христов“, София – 13.10.2007 г. Интегралното изпълнение на вокалните творби на известния американски композитор е включено във Седмия Фестивал на българската и американската музика и е представено и в други градове на страната.

Интересът към по-нестандартни концертни изяви е основен белег на сценичната дейност на Надежда Кузманова. Една от тях е **Концерт с японски песни**, изпълнен съвместно с певиците Йошико Колон и Нели Койчева, зала АМТИИ, Пловдив – 15.01.2013 г. Както прегледно и точно описва пианистката това събитие за културния живот на Пловдив -, „ За първи път пред българска публика японската певица и диригентка Йошико Колон представи традиционни японски песни от по-стари и съвременни

японски майстори. Някои от песните бяха изпълнени в дует с певицата Нели Койчева. Програмата бе съпътствана и от мултимедия с японски картини или фотоси”. Представянето на японските песни се превръща в по-широко представяне на част от културата на тази далечна географски и бъдеща любопитство дестинация.

Не бих подминал и останалите включени в справката изяви. Всяка от тях има своето място не само в личното израстване на д-р Кузманова като музикант, но и в културния живот на страната. Една важна точка от това е концертът „Песни от славянски композитори”, съвместно с Нели Койчева и японски певци, зала „Орбит”, гр. Кобе, Япония – 14.11.2015 г. Наред с най-известните в света представители на славянската музикална култура като Чайковски, Шопен, Рахманинов и др., изпълнителите рекламират и българската музикална култура при това в доста широк спектър. Сред композиторите личат имената на Добри Христов, Георги Спасов и Парашкев Хаджиев.

Кандидатът има определен интерес към камерната музика и различните по състав и жанрова специфика състави. Освен вече изброения широк спектър от ансамбли, сериозно концертно събитие е и Пет концерта, представящи интегрално клавирната музика на Франц Шуберт за четири ръце, съвместно с пианистката Райна Петрова в „Балабанова къща”, Пловдив, в периода 10.03.2001 – 22.12.2001 г. Музиката за клавирен ансамбъл е една от водещите в творческото наследство на гениалния виенски майстор и представлява сериозно предизвикателство за всяко дуо. Тя включва както малки форми, така и по-мощни творби, всяка от които има различни интерпретаторски проблеми. Искам да отбележа, че петте концерта от интеграла са реализирани в рамките на по-малко от година, което е истински изпълнителски подвиг за дуото Петрова- Кузманова. Това събитие е също осъществено във времето на началните стъпки от дългата поредица концерти в творческата биография на кандидата и

показва нейния интерес към сериозното и лишено от излишен външен блясък музициране. Друг концерт със същия камерен партньор е Концерт „Руска клавирна музика за четири ръце”, Балабанова къща, Пловдив – 02.03.2002 г., Интересен проект е и изпълнените на рядко изпълнявания цикъл „Молитвени видения“ за 2 пиана от Оливие Месиан по повод 90 г. от рождението на композитора, съвместно с проф. Георги Петров, Арно Ховагимян и Райна Петрова, Зала 9 на НДК, гр. София, 09.12.1998 г., в рамките на фестивала „Вива ла музика“, организиран от НДК. Изявата с Велислава Карагенова - Концерт „Музика за две пиана”, зала АМТИ, Пловдив – 24.04.2000 г., е с програма премиерно представяне на „Един американец в Париж” от Джордж Гершуин в транскрипция за две пиана от Светослав Карагенов и Камий Сен-Санс - „Вариации на тема от Бетовен”, Клод Дебюси - „Сирени”, Морис Равел - „Болеро”. Интересно творческо съчетание представлява ансамбълът на концерта от 1 юни 2005г., зала АМТИИ - „Harmonie du soir” - певицата Нели Койчева и клавирно дуо Катя Василева и Велислава Карагенова. На принципа на редуване на вокални и инструментални изпълнения на произведения от френските автори Ж. Масне, Дебюси и Г. Форте.

Към нейните концертни изяви от това време ми се иска да открия участието ѝ като солист на Моцартовия клавирен концерт в ре минор KV 466 със съпровод на симфоничния оркестър от Търгумуреш, Румъния, под диригентството на големия български диригент Радосвета Бояджиева, 13.06.1997 г.

Важно място в творческия път на Надежда Кузманова е нейното обучение и реализация като органист. Възпитаник на големия наш органист Стефан Далчев, в последните години тя представя редица творби за орган или ансамблови произведения за орган и друг инструмент. Като поддържаща творческа изява в списъка за минимални национални изисквания, кандидатът включва участието си в концерт „Празнични

превъплъщения“ – зала АМТИИ, Пловдив, 18.12.2016, на който в нейна интерпретация са звучали четири премиерни за България произведения: Ференц Лист - „Химн за Дева Мария”, съвместно с Академичен смесен хор „Гаудеамус”, (Кузманова като пианист, Стефан Далчев като органист), Аугуст Ритер- соната за орган ре минор, Гаetano Пиаца - Соната за два органа, съвместно с Ваня Балева, Феликс Боровски – „Обожание”, транскрипция за орган и пиано (съвместно с проф. Албена Димова – пиано). Към българските премиери с изпълнение на орган прибавям и Клифорд Демарест - две пиеси за орган и пиано (Рапсодия и фантазия) със сценичен партньор отново проф. Албена Димова и „Гранд ария“ за орган и пиано (съвместно с проф. Мадлен Бъчварова (САЩ) и Густав Адолф Меркел - „Соната за 4 ръце и 4 крака“, заедно със Стефан Далчев (едно неоспоримо признание на нейния преподавател, за да бъдат съвместно на подиума с изпълнение на премиерно за страната ни произведение). Не на последно място бих искал да изтъкна и световните премиери в репертоара на Надежда Кузманова: Велислав Заимов - „Соната за пиано и орган“ (за пореден път с партньор проф. Албена Димова), както и собствената (на Кузманова) транскрипция за орган на базата на оригиналния клавиър на творбата от Франсис Пуленк - „Утринна серенада” - хореографичен концерт за пиано и 18 инструмента (отново ансамбъл с проф. Димова).

Ансамбловите изяви на кандидата съвместно с Албена Димова имат един своеобразен смислов връх- състоялият се на 28 февруари миналата година концерт за четири ръце „Забравени шедьоври”, Зрителна зала на НЧ „Хр. Ботев”, Пловдив. В програмата му личат интригуващи заглавия - две юношески творби на Л. ван Бетовен, “Libenssturme” на Шуберт и Соната от Фр. Пуленк, както и две премиерни изпълнения – Клод Дебюси „Симфония в си минор за пиано на 4 ръце” и Венсан д’Енди „Седем песни на земята оп.73. Бих искал да отбележа стремежът на Надежда Кузманова за овладяване на все по-нови изпълнителски

препятствия, които безспорно са непознатите, но изпълнени с предизвикателства творби на известни и не толкова популярни автори.

Признание за високото ниво на овладяване на органа и концертната дейност е и нейното участие в концерт, посветен на паметта на големия наш диригент и символ на пловдивската музикална общественост Крикор Четинян. В концерта тя изпълнява органовата партия в „Чуй молитвите ми” от Феликс Менделсон със солист Мила Михова и органовата партия в „Реквием” от Габриел Форе, съвместно със сборен хор (възпитаници и последователи на Маестро Четинян) и инструментален ансамбъл от ОФД Пловдив с диригент Кръстин Настев.

Високите познания и концертна дейност на кандидатката по отношение на различните клавишни инструменти от епохата на барока до наши дни е основание тя да проведе в зала „Съединение” Концерт – уъркшоп „Музика от стари времена“, сравнителна съпоставка между чембало, пиано и орган. В събитието участват също така и колегите Валентина Славова (сопран), Нели Койчева (контраалт) и Ивайло Величков (флейта).

Искам да изтъкна едно важно събитие, демонстриращо педагогическите качества на кандидата – осъществения от нея майсторски клас на тема „Ролята на пианиста в създаването на интерпретация и ансамбъл“, 12.11.2015 г., театър „Рамо“, гр. Кобе, Япония. Това е сериозно признание за изпълнителските ѝ възможности и превръщането им в задълбочени методически познания, които тя има възможност да преподава на музиканти в чужбина.

В цялостната дейност на д-р Кузманова сериозен дял се пада и на нейната организаторска и проектна дейност. Емблематичен за катедрата „Пиано и акордеон” в АМТИИ е клуб „Съвременна клавирна култура“. Като ръководител на три срещи – разговори през 2011г. , възкресяващи творческото дело на пианистите Асен Кантарджиев, Арно Ховагимян и

Тодор Кювлиев – дългогодишни преподаватели и членове на катедрата, Чрез разкази и записи от фонда на БНР, водещата не само припомня факти, но и прави така необходимата в наши дни връзка между различните поколения водещи музикални личности не само в АМГИИ, но и в национален мащаб.

Сред покритите показатели на минималните национални изисквания прави впечатление един рядко срещан факт, особено сред активно свирещи колеги – присъствието на цитат от монографията на Надежда Кузманова в книгата на Людмил Петков „Непознати и рядко изпълнявани творби за клавирно дуо от периода XVIII – XX век“, 2019 г., стр. 21. Това доказва научната значимост и приложимост на нейния докторат, издаден на книга за бъдещите интерпретатори на камерната музика на Габриел Форе.

Заслужено впечатление правят многобройните награди по различни конкурси на възпитаници на д-р Кузманова, като освен персоналните отличия на нейни студенти като Борис Петков, Цвета Панчева и Алия Хансе, тя получава специална награда на Ректора на АМГИИ – грамота за висока активност в учебния процес и творчески постижения на възпитаници, 2016 г.

Не на последно място искам да отбележа рецензиите, публикувани в авторитетни издания за различните творчески прояви на кандидата в течение на годините - сп. Музикални хоризонти и Артспектър.

Считам, че цялостната дейност на гл. ас. д-р Надежда Кузманова е респектираща и нейното присъствие е чест за катедра „Пиано и акордеон“ в АМГИИ. Академичното ѝ израстване е логична стъпка в кариерното ѝ развитие, подкрепено от досегашната нейна активност в различни сфери на музикалното изпълнителство, научна и педагогическа дейност, както и така търсените напоследък умения в подготвянето на проекти с оглед внедряване на иновативни идеи за развитие на катедрата в една нова реалност. След всичко казано дотук, препоръчвам на уважаемото научно

жури да присъди на гл. ас. д-р Надежда Козма Кузманова академичната длъжност ДОЦЕНТ по професионално направление 8.3. „Музикално и танцово изкуство”.

A handwritten signature in blue ink, consisting of a stylized initial 'R' followed by a long, sweeping horizontal stroke that ends in a small hook.

София, 18 август 2019г.

Проф. д-р Ростислав Йовчев